tenovus cancer care
gofal canser

LESS SURVIVABLE CANCERS TASKFORCE

MSD

Tachwedd 2023

Mae MSD wedi darparu cyllid i alluogi cyhoeddi'r adroddiad.
Nid yw MSD wedi cael unrhyw reolaeth olygyddol na mewnbwn i gynnwys yr adroddiad.

Crynodeb i'r Senedd: Mater Llosg

Gwella Canlyniadau Canser yr Oesoffagws a Chanser y Stumog yng Nghymru

Estyn gobaith. Estyn llaw.
Give hope. Help cope.
tenovuscancercare.org.uk

Call our free Support Line
0808 808 1010
Ffoniwch ein Llinell Gymorth rhadffôn

Ar y cyfan, nid yw canser mor farwol nawr ag yr oedd yn y gorffennol. Mae'r cyfraddau goroesi ar gyfer y rhan fwyaf o ganserau wedi cynyddu'n sylweddol dros y 40 mlynedd diwethaf. Fodd bynnag, ceir is-set o chwe chanser sy'n dal i fod yn farwol iawn gyda chyfraddau goroesi gwael; sef canserau'r ysgyfaint, y pancreas, yr afu, yr ymennydd, yr oesoffagws a'r stumog. Cyfeirir atynt fel 'Canserau Llai Goroesadwy'.

Mae canserau llai goroesadwy yn cyfrif am **chwarter yr achosion o ganser** yng Nghymru ond maent yn gyfrifol am **hanner yr holl farwolaethau sy'n gysylltiedig â chanser**.

Mae gan ganserau'r oesoffagws a'r stumog rai o'r canlyniadau gwaethaf i gleifion canser yng Nghymru, ac nid ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol.

Mae **19% o bobl sydd â chanser yr oesoffagws a chanser y stumog yn cael eu diagnosis mewn adrannau damweiniau ac achosion brys**. Hynny yw, pan fydd y canser wedi lledaenu i rannau eraill o'r corff, gan arwain at achos iechyd brys lle nad oes iachâd. Mae triniaeth yn debygol o fod yn lliniarol ac fel arfer, dim ond misoedd sydd gan y person ar ôl gyda'u teulu a ffrindiau.

Mae hyn yn annerbyniol. Mae angen gwella canlyniadau yng Nghymru. Mae Gofal Canser Tenovus wedi dechrau'r ymgyrch drwy lunio ein hadroddiad, Cyflawni Newid / Making Change. Er mwyn dechrau gwella canlyniadau canser yr oesoffagws a chanser y stumog yng Nghymru, mae rhaid gwella dealltwriaeth o'r llwybrau sy'n arwain at ddiagnosis a thriniaeth o'r canserau hyn.

Yn seiliedig ar y dystiolaeth hon, mae Cyflawni Newid / Making Change yn galw ar lunwyr polisi i sicrhau bod diagnosis cynnar o ganser y stumog a'r oesoffagws yn flaenoriaeth genedlaethol – ar unwaith, a phedwar argymhelliad ar gyfer cyflawni hwn. Rydym yn annog eich cefnogaeth i droi'r canfyddiadau hyn yn realiti.

Yr Achos dros Newid

Canser yr Oesoffagws

Yn 2020, cafodd 445 o bobl yng Nghymru ddiagnosis o ganser yr oesoffagws, 136 o fenywod a 309 o ddynion.

Yn 2020, bu farw 449 o bobl o ganser yr oesoffagws, 129 o fenywod a 320 o ddynion.

Mae 71% o bobl yn cael diagnosis cam tri ac uwch, mae llai na 3% yn cael diagnosis cam un.

Canser y Stumog

Yn 2020, cafodd 348 o bobl yng Nghymru ddiagnosis o ganser y stumog, 104 o fenywod a 244 o ddynion.

Yn 2020, bu farw 248 o bobl o ganser y stumog, 93 o fenywod a 155 o ddynion.

Y gyfradd goroesi 1 mlynedd o adeg diagnosis canser y stumog cam un yw 82%, y gyfradd goroesi 1 mlynedd ar gam pedwar yw 19%.

Er yr oedd canserau'r oesoffagws a'r stumog wedi cyfrif am ddim ond 4.5% o ganser ledled Cymru yn 2020, roeddent wedi cyfrannu'n anghyfartal at 7.7% o'r holl farwolaethau canser.

Mater Llosg

Mae Gofal Canser Tenovus yn argymell bod diagnosis cynnar o ganser yr oesoffagws a’r stumog yn cael ei wneud yn flaenoriaeth genedlaethol.

Bydd hyn yn cael ei weithredu drwy’r ymyriadau canlynol:

Cynyddu ymwybyddiaeth o symptomau annelwig ac amhenodol canser yr oesoffagws a chanser y stumog

Mae ymwybyddiaeth y cyhoedd o ganser yr oesoffagws a chanser y stumog yn parhau i fod yn isel, yn enwedig ar gyfer y symptomau annelwig ac amhenodol, fel llosg y galon.

Gellir defnyddio ymgyrchoedd ymwybyddiaeth y cyhoedd ar lefel genedlaethol ac o fewn cymunedau lleol i gynyddu addysg iechyd ac ymwybyddiaeth o symptomau, a gellir defnyddio ymyriadau fferylliaeth i dargedu pobl â symptomau llosg y galon parhaus ar adeg arddangos symptomau/prynu meddyginiaeth llosg y galon. Bydd hyn yn codi ymwybyddiaeth o symptomau canser annelwig ac yn hyrwyddo’r arfer o geisio cymorth i sicrhau bod cleifion yn ymgynghori â'u meddyg.

Cynyddu ac ehangu gwasanaethau endosgopi yng Nghymru gyda ffocws ar mewnosod technoleg ddiagnostig arloesol

Mae’r angen am driniaethau endosgopi wedi cynyddu’n sylweddol ers pandemig COVID-19. Bydd angen technolegau arloesol i fynd i'r afael â'r cynnydd hwn er mwyn sicrhau y gall cleifion gael profion diagnostig a gwyliadwriaeth yn brydlon.

Dylid cyflwyno technolegau arloesol, megis endosgopi traws-trwynol, a'r prawf sbwng llyncadwy ledled Cymru i frysbennu a diogelu gwasanaethau endosgopi. Bydd hyn yn cyfrannu at wasanaeth diagnostig effeithlon, gan sicrhau fod cleifion yn cael profion diagnostig prydlon a diagnosis cynnar.

Creu cofrestrfa genedlaethol ar gyfer cleifion oesoffagws Barrett yng Nghymru

Er mwyn deall effaith oesoffagws Barrett (yr unig ragflaenydd hysbys i ganser yr oesoffagws) mae angen casglu data’n fwy effeithiol. Bydd creu cofrestrfa genedlaethol ar gyfer oesoffagws Barrett yn safoni’r gwaith o gasglu data rhwng byrddau iechyd lleol.

Yn absenoldeb rhaglen sgrinio genedlaethol ar gyfer canser yr oesoffagws, mae oesoffagws Barrett yn gyfle unigryw i adnabod y cleifion sydd mewn perygl o gael canser yr oesoffagws a rhoi diagnosis iddynt cyn gynted â phosibl.